

Asia: Luonnoksesta MMM:n asetukseksi koskien metsähanhen metsästyksen kieltämistä

Maa- ja metsätalousministeriö

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=88e47f3b-1b9f-43e1-bc19-2c405e15f7fb>

Lausunto

Lausunto / Luonnonvarakeskus

Asia: Maa- ja metsätalousministeriön asetus metsähanhen metsästyksen kieltämisestä metsästysvuonna 2025–2026.

Valmistelijat: Markus Piha, Antti Paasivaara, Tuomas Seimola

Taigametsähanhen *Anser fabalis fabalis* kanta on vähentynyt voimakkaasti 1990-luvulta, minkä vuoksi lajin metsästys oli kiellettyä vuosina 2014–2016 ja sen jälkeen metsästysasetuksin alueellisesti ja ajallisesti rajoitettua siten, että metsästyspaine on kohdistunut elinvoimaisen läpimuuttavan tundrametsähanhen *A. serrirostris rossicus* kantaan. Vuosina 2020–2024 myös Suomen taigametsähanhien pesimäkantaan kohdistuva metsästys on ollut rajatusti sallittua kahdeksan päivän ajan elokuussa rajatulla alueella Lapissa (2020–2024), Pohjois-Pohjanmaalla (2023–2024) ja Kainuussa (2024). Vuosina 2022–2024 metsästys kiellettiin kolmen pohjoisimman kunnan alueella, koska kanta on alueella hyvin harva.

Metsähanhen eri alalajien ja osapopulaatioiden (kannanhoitoyksiköiden) seuranta ja populaatiomallinnus on järjestetty kansainvälisellä tasolla (AEWA). Suomen pesimäkanta kuuluu taigametsähanhen keskiseen kannanhoitoalueeseen (Central Management Unit), jonka kannan tavoitteeksi on asetettu 60 000–80 000 lintua. Talvehtimisalueiden laskennoista kerättyjen tietojen sekä tietoa hyödyntävän integroidun populaatiomallin perusteella keskisen kannanhoitoalueen kanta oli vuonna 2024 n. 75 000 lintua. 1990-luvulla kannan arvioitiin käsittävän n. 100 000 lintua.

Luonnonvarakeskus toteaa, että Suomessa pesivän kannan osuuden määrittely ja arviointi on haastavaa. Satelliittilähettimin varustetuista yksilöistä saatujen tietojen perusteella osa (20–40 %) kannasta pesii vuosittain, kun taas pesimättömät ja pesinnässään epäonnistuneet yksilöt siirtyvät kesäksi Pohjois-Venäjälle (Novaja Zemljalle) sulkimisalueille. Täten Suomessa sulkii kesäisin vain vuosittain vaihteleva osa aikuiskannasta poikasineen. Luke on direktiiviraportoinnin tarpeisiin arvioinut Suomen pesimäkannan olevan 2800–5600 potentiaalisesti pesivää paria, joista vuosittain n. 1400 paria poikasineen jää Suomeen sulkimaan. Suomalaisten metsähanhien talvikannan kooksi Luke on arvioinut karkeasti n. 16 000 yksilöä sisältäen nuoret ikäluokat. Metsähanhelle ollaan laatimassa vuonna 2026 tarkempi kanta-arvio, joka perustuu helikopteri- ja maalaskentojen sekä satelliittilähetinaineistojen mallintamiseen elinympäristötietoa hyödyntäen.

Luke katsoo, että metsähanhen metsästyksen rajoittamisen ja metsästäjäkohtaisen vuosikiintiön (1 lintu/metsästäjä) jatkaminen on perusteltua

kannan hyvin alkaneen vahvistumisen turvaamiseksi. Luke pitää peltometsästyskieltoa tärkeänä kannan vahvistumisen turvaamiseksi. Maa- ja metsätalousministeriön luonnoksen ja muistion mukaan viime vuosina rajattu metsästys on suunnannut metsästyspainetta tavoitteiden mukaisesti elinvoimaiseen ja kasvavaan läpimuuttavaan tundrametsähanhipopulaatioon. Luke katsoo, että asetusluonnoksessa esitetty rajoitettu metsästys kaakkoisessa Suomessa toteuttaa kestävän metsästyksen periaatteita.

Luke huomauttaa, että äskettäisten taksonomisten muutosten vuoksi taigametsähanhi ja tundrametsähanhi luetaan omiksi lajeikseen.

Pohjoisimmassa Lapissa (Utsjoki/Enontekiö) saattaa pesiä hyvin harva tundrametsähänhen kanta, jonka koon ja statuksen selvittäminen on lähivuosina välttämätöntä. Lajien erottaminen toisistaan on metsästystilanteessa hyvin haastavaa.

Vuoden 2025 lentolaskenta-aineiston (Luke) perusteella sulkimispaikkojen asutusfrekvenssi oli pienempi kuin aiempina vuosina 2020–2024, mutta havaittu yksilömäärä oli seurantajakson suurin. Poikastuotto (poikasia/pari) oli keskimääräinen vuosiin 2020–2025 verrattuna.

Kainuussa asutusfrekvenssi (seurantakohteessa havaittu hanhia tai jälkiä hanhista) oli keskimääräisellä tasolla suhteessa muihin alueisiin, mutta pohjoisosissa sekä runsaus että asutusfrekvenssi olivat matalia. Kainuun eteläisessä osassa asutusfrekvenssi oli selvästi pohjoisosia korkeampi ja samaa luokkaa kuin Pohjois-Pohjanmaalla, mutta runsaus keskimääräinen.

Lentolaskennoissa Lapin pohjoisissa osissa (Enontekiö-Kittilä-Kolari) asutusfrekvenssi oli hyvin matala, ja samaten Itä-Lapissa (Salla-Savukoski-Sodankylä-Pelkosenniemi) hanhia oli vähän. Lounais-Lapissa asutusfrekvenssi oli keskimääräistä jonkin verran heikompi. Lapin myyrätilanne oli keväällä-kesällä 2025 erittäin heikko, mikä mahdollisesti lisäsi maapetojen aiheuttamia pesätuhoja, mitä myös satelliittiseurannassa olleiden metsähanhien tuottama aineisto tukee.

Vuoden 2025 osalta metsästysrajoitukset esitetään asetusluonnoksessa samoina kuin vuonna 2024. Luke toteaa rajoituksista seuraavaa:

(1) Luke pitää hyvänä, että metsästystä ei avata hyvin harvan kannan alueella Utsjoen, Inarin ja Enontekiön kunnissa, jotta pohjoisimmalla taigametsähanhikannalla on mahdollisuus vahvistua. Seuranta-aineistojen perusteella ei ole saatu uutta tietoa, jonka perusteella metsästyksen avaamista voisi suositella. Vuonna 2025 Enontekiöllä lennettiin 96 kohdetta, joilla ei havaittu yhtäkään metsähanhea. Vuonna 2024 Enontekiössä ja Inarissa tarkastettiin yhteensä 165 potentiaalista metsähanhikohdetta, joista vain kolmesta löytyi hanhia (2 poikuetta ja yksi pariskunta, yhteensä 10 hanhea). Vuonna 2023 löydettiin kutakuinkin samoista kohteista 4 sulkimisparvea, joissa oli yhteensä 29 yksilöä. Viime vuosina pesintää aloittavien lintujen määrä vaikuttaisi olevan kasvamassa, mutta pesimämenestys on ollut heikkoa (Luken GPS-seuranta-aineisto).

(2) Kainuun ja Taivalkosken alueella on tehty säännöllistä seurantaa laajemmin v. 2020–2023 vaihtelevasti 37–183 kohteella riippuen resursseista. Vuonna 2025 laskettiin 408 potentiaalista kohdetta, joilta löydettiin yhteensä 153 metsähanhea. Kainuun eteläosien metsähanhikanta on vahvistunut samalla tavalla kuin sitä reunustavan Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan kanta, mutta Kainuun pohjoisosien/Taivalkosken pesinnässään onnistunut kannan osa oli 2025 hyvin pieni. Kainuussa metsästettiin pitkän kiellon jälkeen 46 metsähanhea vuonna 2024. Luke arvioi, että ainakin Kainuun eteläosissa kanta kestää asetusluonnoksen mukaisesti rajoitetun metsästyksen. Maakunta on kuitenkin maantieteellisesti suuri, ja pohjoisosissa hanhikanta on tänä vuonna heikko, eikä metsästystä voi varauksetta suositella havaintoihin perustuen.

(3) Vuodesta 2024 metsästysalueeseen ovat kuuluneet myös Pohjois-Pohjanmaan eteläpuoliset alueet pois lukien rannikkoalueet. Vuonna 2024 koko Pohjois-Pohjanmaalla raportoitu saalis oli 37 yksilöä, minkä Luke katsoo olevan kestävä metsästystä, mutta luku sisältää epävarmuutta. Pohjois-Pohjanmaa on Suomen metsähanhikannan ydinesiintymisaluetta. Maakunnan metsähanhikannasta tunnetaan kuitenkin vain Oulujärven länsi- ja pohjoispuolisten suurien suoalueiden tilanne. Luke huomauttaa, että maakunnan etelä- ja lounaisosasta sulkivan kannan runsaudesta ja esiintymispaikoista puuttuu tietoa, minkä perusteella Luke ei voi varauksetta suositella alueella metsästystä pitkällä aikavälillä. Pohjois-Pohjanmaalla Oulujoen pohjoispuolella sijaitsevan metsästysalueen osalta Lukella ei ole huomautettavaa. AEWA:n toteuttaman integroidun populaatiomallin mukaan taigametsähanhen keskisen kannanhoitoalueen kanta on kasvanut viimeisen n. 15 vuoden aikana, mikä täsmää ajallisesti Suomen toteuttamien metsästyskieltojen kanssa. Tämä vahvistaa käsitystä siitä, että metsästysrajoituksilla ja kielloilla kokonaiskantaa saadaan vahvistettua. Pesimäkannan vahvistumisen uhkatekijöinä ovat myös monet elinympäristöihin kohdistuvat uhat, kuten yleispetojen runsastuminen, suuret tuulivoimahankkeet ja vesien laadun heikkeneminen. Luonnonvarakeskus toteaa, että metsähanhen metsästyskiellon ja rajoitusten jatkaminen asetuksella ja kannan seurannan jatkuminen ovat välttämättömiä ja perusteltuja.

Lausunnon valmistelija(t):

Markus Piha

Antti Paasivaara, Tuomas Seimola

Liitteet: